

**Wykaz i wyciąg z przepisów dotyczących dozwolonego użytku
utworów i przedmiotów praw pokrewnych
dla dobra osób z niepełnosprawnościami
oraz dla celów edukacyjnych**

2017 – Rozporządzenie EU

Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/1563 z dnia 13 września 2017 r. w sprawie transgranicznej wymiany między Unią a państwami trzecimi kopii w dostępnych formatach określonych utworów i innych przedmiotów chronionych prawem autorskim i prawami pokrewnymi z korzyścią dla osób niewidomych, osób słabowidzących lub osób z niepełnosprawnościami uniemożliwiającymi zapoznanie się z drukiem (Dz. Urz. L 242, z 20.9.2017 - <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/ALL/?uri=CELEX:32017R1563>)

2017 – dyrektywa EU

Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/1564 z dnia 13 września 2017 r. w sprawie niektórych dozwolonych sposobów korzystania z określonych utworów i innych przedmiotów chronionych prawem autorskim i prawami pokrewnymi z korzyścią dla osób niewidomych, osób słabowidzących lub osób z niepełnosprawnościami uniemożliwiającymi zapoznanie się z drukiem oraz w sprawie zmiany dyrektywy 2001/29/WE w sprawie harmonizacji niektórych aspektów praw autorskich i pokrewnych w społeczeństwie informacyjnym (Dz. Urz. L 242, z 20.9.2017 - <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/ALL/?uri=CELEX:32017L1564>)

2013 Traktat Światowej Organizacji Własności Intelektualnej z Marrakeszu (WIPO Marrakesh Treaty)

Traktat WIPO przyjęty w Marrakeszu w dniu 27 czerwca 2013 r. o ułatwieniu dostępu do utworów opublikowanych dla osób niewidomych, niepełnosprawnych wzrokowo, z dysfunkcjami uniemożliwiającymi zapoznanie się z drukiem (Treaty to Facilitate Access to Published Works for Persons Who Are Blind, Visually Impaired, or Otherwise Print Disabled).

Dostęp: <https://www.wipo.int/treaties/en/ip/marrakesh/>

2014 Traktat WIPO w UE

Traktat został podpisany przez UE w kwietniu 2014 r. (decyzja Rady 2014/221/UE z dnia 14 kwietnia 2014 r. w sprawie podpisania, w imieniu Unii Europejskiej, Traktatu z Marrakeszu o ułatwieniu dostępu do opublikowanych utworów osobom niewidomym, niedowidzącym i cierpiącym na inne zaburzenia odczytu druku (Dz.U. L 115 z 17.4.2014, s. 1 – <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?uri=uriserv%3AOJ.L.2014.115.01.0001.01.POL&toc=OJ%3AL%3A2014%3A115%3ATOC>).

2001 Dyrektywa UE o prawie autorskim i prawach pokrewnych w społeczeństwie informacyjnym (2001/29)

Dyrektywa 2001/29/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 maja 2001 r. w sprawie harmonizacji niektórych aspektów praw autorskich i pokrewnych w społeczeństwie informacyjnym (Dz.U. L 167 z 22.06.2001 - <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/HTML/?uri=CELEX:32001L0029&from=PL>) – wyciąg z przepisów dyrektywy:

Artykuł 5 Wyjątki i ograniczenia

(...)

ust. 3. Państwa Członkowskie mogą przewidzieć wyjątki lub ograniczenia w odniesieniu do praw określonych w art. 2 i 3 w następujących przypadkach:

a) korzystania wyłącznie w celach zilustrowania w ramach nauczania lub badań naukowych tak długo jak źródło, łącznie z nazwiskiem autora, zostanie podane, poza przypadkami, w których okaże się to niemożliwe i w stopniu uzasadnionym przez cel niehandlowy, który ma być osiągnięty;

b) korzystania dla dobra osób niepełnosprawnych, jeżeli korzystanie odnosi się bezpośrednio do upośledzenia i nie ma handlowego charakteru, w rozmiarze, który wynika z tego upośledzenia;

(...)

Ustawa o prawie autorskim i prawach pokrewnych z dnia 4 lutego 1994 r.

(t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1062 ze zm.) – wyciąg z przepisów

(...)

Art. 23

1. Bez zezwolenia twórcy wolno nieodpłatnie korzystać z już rozpowszechnionego utworu w zakresie własnego użytku osobistego. Przepis ten nie upoważnia do budowania według cudzego utworu architektonicznego i architektoniczno-urbanistycznego oraz do korzystania z elektronicznych baz danych spełniających cechy utworu, chyba że dotyczy to własnego użytku naukowego niezwiązanego z celem zarobkowym.

2. Zakres własnego użytku osobistego obejmuje korzystanie z pojedynczych egzemplarzy utworów przez krąg osób pozostających w związku osobistym, w szczególności pokrewieństwa, powinowactwa lub stosunku towarzyskiego.

(...)

Art. 27.

1. Instytucje oświatowe oraz podmioty, o których mowa w art. 7 ust. 1 pkt 1, 2 i 4–8 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, mogą na potrzeby zilustrowania treści przekazywanych w celach dydaktycznych lub w celu prowadzenia działalności naukowej korzystać z rozpowszechnionych utworów w oryginale i w tłumaczeniu oraz zwielokrotniać w tym celu rozpowszechnione drobne utwory lub fragmenty większych utworów.

2. W przypadku publicznego udostępniania utworów w taki sposób, aby każdy mógł mieć do nich dostęp w miejscu i czasie przez siebie wybranym korzystanie, o którym mowa w ust. 1, jest dozwolone wyłącznie dla ograniczonego kręgu osób uczących się, nauczających lub prowadzących badania naukowe, zidentyfikowanych przez podmioty wymienione w ust. 1.

Art. 27¹.

1. Wolno w celach dydaktycznych i naukowych zamieszczać rozpowszechnione drobne utwory lub fragmenty większych utworów w podręcznikach, wypisach i antologiach. 2. W przypadkach, o których mowa w ust. 1, twórcy przysługuje prawo do wynagrodzenia.

(...)

Art. 29

Wolno przytaczać w utworach stanowiących samoistną całość urywki rozpowszechnionych utworów oraz rozpowszechnione utwory plastyczne, utwory fotograficzne lub drobne utwory w całości, w zakresie uzasadnionym celami cytatu, takimi jak wyjaśnianie, polemika, analiza krytyczna lub naukowa, nauczanie lub prawami gatunku twórczości.

(...)

Art. 33¹

1. Wolno korzystać z już rozpowszechnionych utworów dla dobra osób niepełnosprawnych, jeżeli to korzystanie odnosi się bezpośrednio do ich upośledzenia, nie ma zarobkowego charakteru i jest podejmowane w rozmiarze wynikającym z natury upośledzenia.

2. Korzystanie, o którym mowa w ust. 1, polegające na zwielokrotnianiu utworów wyrażonych słowem pisanym, symbolami matematycznymi, znakami graficznymi lub notacją oraz związanych z nimi utworów plastycznych lub fotograficznych, udostępnionych publicznie w jakikolwiek sposób, oraz rozpowszechnianiu tych utworów, na rzecz beneficjentów, odbywa się na zasadach określonych w oddziale 3a.

(...)

Oddział 3a Dozwolony użytek na rzecz beneficjentów

Art. 35a. 1. Beneficjent lub osoba działająca w jego imieniu może zwielokrotniać utwory w celu wykonania kopii utworów w dostępnych formatach.

2. Upoważniony podmiot może:

1) zwielokrotniać utwory w celu wykonania kopii utworów w dostępnych formatach;
2) rozpowszechniać kopie utworów w dostępnych formatach, sporządzone samodzielnie lub otrzymane od innego upoważnionego podmiotu, wśród beneficjentów oraz upoważnionych podmiotów.

3. Czynności, o których mowa w ust. 1 i 2, mogą być dokonywane wyłącznie w celu zapewnienia beneficjentowi równie skutecznego i wygodnego dostępu do utworu jak ten, z którego korzystają osoby bez dysfunkcji, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 18.

4. W przypadku rozpowszechniania, o którym mowa w ust. 2 pkt 2, wśród beneficjentów, beneficjent uprawdopodobnia istnienie okoliczności, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 18, w szczególności przez oświadczenie w formie pisemnej lub dokumentowej, przedłożenie zaświadczenia lekarskiego, orzeczenia o niepełnosprawności albo orzeczenia o stopniu niepełnosprawności.

5. Postanowienia umów zawartych między uprawnionym, któremu przysługują autorskie prawa majątkowe, a beneficjentem, osobą działającą w jego imieniu lub upoważnionym podmiotem sprzeczne z ust. 1 lub 2 są nieważne.

Art. 35b. Upoważniony podmiot podejmuje:

- 1) z zachowaniem należytej staranności działania, o których mowa w art. 35a ust. 2, i utrwała ich przebieg;
- 2) odpowiednie działania służące zniechęcaniu do niedozwolonego zwielokrotniania i rozpowszechniania kopii utworów w dostępnych formatach.

Art. 35c. 1. Upoważniony podmiot udostępnia na swojej stronie internetowej i na bieżąco aktualizuje: 1) wykaz utworów, których kopie w dostępnych formatach posiada, oraz informacje o rodzajach tych formatów;

2) nazwy i dane kontaktowe upoważnionych podmiotów, z którymi prowadzi wymianę kopii utworów w dostępnych formatach;

3) informacje o sposobie realizacji obowiązków, o których mowa w art. 35b.

2. Wykaz, informacje, nazwy i dane, o których mowa w ust. 1, mogą być udostępniane dodatkowo w sposób zwyczajowo przyjęty dla danego upoważnionego podmiotu.

Art. 35d. 1. Na żądanie beneficjenta, upoważnionego podmiotu lub uprawnionego, któremu przysługują autorskie prawa majątkowe, upoważniony podmiot przekazuje mu wykaz, informacje, nazwy i dane, o których mowa w art. 35c ust. 1 pkt 1 i 2.

2. Wykaz, informacje, nazwy i dane, o których mowa w art. 35c ust. 1 pkt 1 i 2, przekazuje się beneficjentowi w formie zapewniającej mu możliwość zapoznania się z ich treścią.

Art. 35e. 1. Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, na wniosek upoważnionego podmiotu, przekazuje Komisji Europejskiej nazwę oraz dane kontaktowe tego podmiotu.

2. Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego stwierdza w drodze decyzji, że zgłaszający nazwę oraz dane kontaktowe podmiot nie jest upoważnionym podmiotem.

(...)

Art. 100. Wykonywanie praw do artystycznych wykonań, fonogramów, wideogramów, nadań programów, a także pierwszych wydań oraz wydań naukowych i krytycznych, podlega odpowiednio ograniczeniom wynikającym z przepisów art. 23–35.

(...)

Opracowanie: SSK

Stan prawny : 12.2022r.